

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

вул. Володимира Антоновича, 70, м. Дніпро, 49006, тел. 770-87-42, факс (056) 770-68-00
e-mail: osvita@adm.dp.gov.ua, <http://www.osvita-dnepr.com>, Код ЄДРПОУ 25927519

Сергій Юрійович Євцихевич

e-mail: foι+request-117163-
c777a0c0@dostup.pravda.com.ua

Про розгляд звернення

Шановний Сергію Юрійовичу!

Департаментом освіти і науки облдержадміністрації у межах повноважень розглянуто Ваше звернення від 28.09.2023, зареєстроване 02.10.2023 за № Є-259/0/216-23, щодо забезпечення права людини на освіту, доступу до освіти за дистанційною формою навчання.

Згідно зі статтею 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Стосовно питання, яким чином забезпечується “безумовне” право людини на освіту без внесення цих даних в електронні реєстри ЄДЕБО та АІКОМ та якими нормативно-правовими документами передбачена ця реалізація.

Повна загальна середня освіта є обов'язковою та гарантується Конституцією України (стаття 53 Конституції України). Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам.

Згідно зі статтею 3 Закону України “Про освіту” кожен має право на якісну та доступну освіту. Право на освіту включає право здобувати освіту впродовж усього життя, право на доступність освіти, право на безоплатну освіту у випадках і порядку, визначених Конституцією та законами України.

У статті 1 Закону України “Про освіту” визначено, що освітня послуга – комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором

021838

Дніпропетровська обласна державна адміністрація
Департамент освіти і науки

Вих № 5407/0/211-23 від 16.10.2023

дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання.

Заклади освіти надають освітні послуги, а здобувачі їх отримують, представниками неповнолітніх осіб є батьки.

У Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 № 367, визначено, що для зарахування та здобуття повної загальної середньої освіти батьки або законні представники дитини чи повнолітній здобувач освіти має подати заяву та певний перелік документів. А заклади освіти (їх філії) обробляють надані їм персональні дані відповідно до Закону України "Про захист персональних даних".

Роз'яснюємо, що з моменту надання батьками чи здобувачами освіти заяви до закладу освіти та/або укладення договору, які містять персональні дані (зокрема – прізвище, ім'я, по батькові та дата народження) вже починається їх обробка.

Обробка персональних даних дитини в закладі освіти здійснюється відповідно до пунктів 2, 3 та 5 частини першої статті 11 Закону України "Про захист персональних даних", на підставі законодавства про освіту, зокрема законів України "Про освіту", "Про повну загальну середню освіту", і здійснення повноважень закладу освіти на основі заяви про зарахування батьків/здобувачів та/або укладання договору й надання персональних даних.

Подача заяви та документів для зарахування до закладу освіти – це добровільне надання персональних даних для їх обробки. Заклад освіти не може самостійно отримати персональні дані дітей та почати їх обробку. Ці дані надають батьки. Добровільність можна схарактеризувати лише в контексті вибору батьками закладу освіти, до якого зараховують дитину.

Варто зауважити, що здобуття повної загальної середньої освіти в Україні є обов'язковим згідно зі ст. 53 Конституції України, що покладає на батьків (інших законних представників) відповідальність за її здобуття дітьми та передбачає здійснення контролю з боку держави.

Ненадання батьками (іншими законними представниками) визначеного переліку документів, що містить персональні дані дитини, унеможливить зарахування до закладу освіти та здобуття дитиною повної загальної середньої освіти. І це вже є підставою для притягнення батьків до адміністративної відповідальності, відповідно до статті 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення, або позбавлення їх батьківських прав, відповідно до статті 164 Сімейного кодексу України. Тобто персональні дані дитини в обов'язковому порядку повинні бути оброблені певним закладом освіти.

При цьому, обробка персональних даних у закладах освіти має здійснюватися виключно у межах встановленої мети – освітньої діяльності.

Внесення та обробка персональних даних у державних електронних системах програмно-апаратному комплексі "Автоматизований інформаційний

комплекс освітнього менеджменту” (далі – АІКОМ) і Єдиній державній електронній базі з питань освіти (далі – ЄДЕБО) визначена у Законі України “Про освіту” (статті 74, 74-1) та є здійсненням повноважень закладами освіти.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 684 “Про затвердження Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку, вихованців та учнів” (із змінами) облік ведеться з використанням програмно-апаратного комплексу “Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту” шляхом внесення, накопичення, актуалізації, обробки, ведення аналізу та узагальнення інформації про дітей дошкільного та шкільного віку, вихованців і учнів, у тому числі дітей, не охоплених навчанням.

Згідно з чинним законодавством у сфері освіти можливість отримати документ про освіту полягає виключно через внесення даних до державної електронної бази. Без обробки закладом освіти персональних даних в інформаційних системах ЄДЕБО та АІКОМ також неможливе здійснення навчання здобувачів освіти, перерахування коштів державних субвенцій для навчання учня в закладі освіти, замовлення та отримання підручників для дитини.

Заперечення батьками проти обробки персональних даних здобувачів освіти у визначених законодавством державних системах та електронних реєстрах порушує конституційне право дитини на освіту. Адже між інтересами (правами) дитини повинна існувати справедлива рівновага, і, дотримуючись такої рівноваги, особлива увага має бути до найважливіших інтересів дитини, які за своєю природою та важливістю повинні переважати над інтересами батьків (рішення Європейського суду з прав людини у справі від 07.12.2006 та від 27.02.1992).

Щодо питання, яким чином або документом забезпечується доступ до освіти за дистанційною формою освіти без добровільної згоди на передачу персональних даних та їх передачу третім особам.

Доступ до освіти за дистанційною формою передбачений положеннями Законів України “Про освіту” та “Про повну загальну середню освіту” та впливає із реалізації права на освіту, гарантованого статтею 53 Конституції України. Вибір дистанційної форми здійснюється на основі вільного вибору батьків (інших законних представників), що підтверджується заявою та/або договором про надання освітніх послуг. В умовах воєнного стану, виходячи із безпекових міркувань, дистанційна форма освіти може запроваджуватися як єдино можлива форма здобуття освіти на всій території України або в окремих місцевостях, або у визначених закладах освіти.

Заклад освіти повинен мати належним чином оформлені внутрішні документи, що стосуються організації дистанційної форми здобуття освіти:

- статут із включенням відповідних положень;
- рішення педагогічної ради щодо організації освітнього процесу у дистанційній формі;
- накази директора;

затверджену внутрішню систему контролю за якістю навчання тощо.

Механізм забезпечення здобуття повної загальної середньої освіти за дистанційною формою, а також використання технологій дистанційного навчання під час організації здобуття освіти за різними формами в закладах освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, визначає Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115 “Деякі питання організації дистанційного навчання” (далі – Положення).

Дистанційне навчання реалізовується шляхом використання технологій цифрових інструментів. Тобто отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

Відповідно до частини 5 розділу I Положення електронні освітні платформи, онлайн-сервіси та інструменти, за допомогою яких організовується освітній процес під час дистанційного навчання, обирає та схвалює педагогічна рада закладу освіти.

Для забезпечення дистанційного навчання у закладі освіти можуть створюватися власні електронні освітні ресурси або використовуватися інші електронні платформи для навчання, системи електронного документообороту, які передбачають обробку персональних даних.

Згідно зі статтею 16 Закону України “Про захист персональних даних”, якщо персональні дані необхідно передати третій стороні – комерційному суб'єкту господарювання чи громадській організації, то має бути надана згода батьків, законних представників або повнолітніх здобувачів освіти на таку обробку персональних даних.

Якщо батьки відмовилися від обробки персональних даних їхніх дітей у сервісах, що належать комерційному суб'єкту господарювання чи громадській організації, то заклад освіти має застосовувати традиційні методи для контролю реалізації освітньої програми, фіксації результатів навчальних досягнень учнів, відвідування ними занять.

З повагою

Директор департаменту
освіти і науки облдержадміністрації

Ольга ЛОЗОВА